

ÎNCHEIERE

22 ianuarie 2020

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Dumitru Mardari
Mariana Pitic
Iurie Bejenaru

examinând admisibilitatea recursului declarat de Ministerul Justiției,
în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Zagoreanu Andrei
împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Primăriei mun. Chișinău și
Consiliului municipal Chișinău, intervenient accesoriu executorul judecătoresc
Dumitru Manole cu privire la constatarea încălcării dreptului la executarea în termen
rezonabil a hotărârii judecătorești și repararea prejudiciului,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 8 octombrie 2019, prin care s-au
respins apelurile declarate de Zagoreanu Andrei și Ministerul Justiției și s-a menținut
hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 26 noiembrie 2019,

c o n s t a t ă :

La 16 iulie 2018, Zagoreanu Andrei s-a adresat în instanța de judecată, cu cerere
de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, Primăriei mun. Chișinău și
Consiliului municipal Chișinău, intervenient accesoriu executorul judecătoresc
Dumitru Manole cu privire la constatarea încălcării drepturilor subiective, prevăzute
de art. 6 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților
Fundamentale și art. 1 al Protocolului 1 Adițional la Convenția Europeană pentru
Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale prin neexecutare în termen
rezonabil a hotărârii judecătorești, încasarea prejudiciului material și moral.

În motivarea acțiunii a invocat că, prin hotărârea Curții de Apel Chișinău din 16
februarie 2010, Consiliul municipal Chișinău a fost obligat să-l asigure cu spațiu
locativ.

Prin încheierea din 09 aprilie 2010, executorul judecătoresc Ungureanu Oleg a
dispus primirea spre executare și intentarea procedurii de executare, cu propunerea
Consiliului și Primăriei mun. Chișinău de a executa în termen de 15 zile, cerințele
documentului executoriu.

Procedura de executare a fost strămutată executorului judecătoresc Dumitru
Manole, în baza actului de preluare a procedurii executorii nr.031-33/11 din 02
septembrie 2011.

În pofida existenței a mai multor hotărâri judecătorești irevocabile, emise în baza Legii 87 din 2011, până în prezent titlul executoriu rămâne neexecutat, fapt, prin care în continuare i se încalcă drepturile recunoscute și garantate, acțiuni și inacțiuni, prin care în mod direct îi sunt cauzate prejudicii de ordin material exprimate prin închirierea spațiului locativ și moral manifestat prin stare de stres și nervi față de atitudinea și tratamentul autorităților față de reclamant ca persoană și față de dreptul său recunoscut și garantat.

Reclamantul consideră că la nivel național nu există un recurs efectiv, care ar stopa încălcarea dreptului său, ceea ce constituie o încălcare a prevederilor art. 13 din Convenție. Astfel, potrivit deciziilor judecătorești pronunțate până în prezent, s-a dispus recuperarea prejudiciilor materiale și morale până la 31 ianuarie 2018, iar prin prezenta cerere solicită recuperarea prejudiciului material și moral, cauzat pentru perioada 01 februarie 2018 - 31 iulie 2018 (6 luni de neexecutare).

Cu referire la prejudiciul moral, reclamantul a reiterat că, mecanismul instituit de către autorități (Legea nr.87 din 2011) s-a constatat că este un remediu neefectiv și neeficient, ba mai mult acesta contribuie efectiv și eficient la tergiversarea executării hotărârilor judecătorești impunând reclamantului pierdere de timp și suferințe morale cauzate de sistemul birocratic al formalităților impuse.

Sunt evidente inacțiunile și nedorința debitorilor cât și a statului, reprezentat de instituțiile publice, care nu întreprind nici o măsură în vederea neadmiterii încălcării în continuu a dreptului recunoscut, îi cauzează și suferințe morale atât reclamantului personal cât și membrilor familiei sale, întrucât subiectul spațiul locativ este unul neconsumat, care cauzează stres și situații tensionate în familie, nemaivorbind și de insuficiența mijloacelor financiare, necesare pentru achitarea chiriei, totodată, având și doi copii minori la întreținere.

Reclamantul a menționat că, potrivit jurisprudența CEDO și Recomandarea nr.6 a CSJ, conform căroră mărimea prejudiciului moral pentru 12 luni de întârziere este de aproximativ 600 euro și câte 300 euro pentru fiecare perioadă următoare de 6 luni de întârziere, precum și de elementele ce caracterizează noțiunea de termen rezonabil cum ar fi: complexitatea cauzei, comportamentul părților care include aprecierea comportamentului reclamantului și al autorităților și miza (interesul) reclamantului, consideră că suma de 300 euro echivalent în lei moldovenești reprezintă o satisfacție echitabilă a prejudiciului moral pentru perioada 01 februarie 2018 – 31 iulie 2018 (6 luni de zile de neexecutare).

Zagoreanu Andrei a indicat că la determinarea cuantumului prejudiciului moral trebuie să se țină cont de faptul că Statul are obligația de a înceta exercitarea faptului ilicit, de a repara consecințele trecute ale faptului ilicit, precum și de a evita încălcările similare ce ar putea interveni ulterior, iar instanța de judecată ca element al puterii judecătorești care reprezintă statul și care este unica autoritate competentă să pună capăt acțiunilor ilicite, să nu-și onoreze această obligație, limitându-se doar să gestioneze un proces judiciar.

Lipsa spațiului locative, l-a determinat să închirieze un spațiu locativ în mun. Chișinău la prețurile de piață, deoarece, neexecutarea hotărârii privind asigurarea cu spațiu locativ îl lipsește de dreptul său de a dispune de bunul imobil.

Astfel, la 19 iulie 2016 a încheiat un contract de locațiune a unui apartament cu 2 odăi, situat în mun. Chișinău, 02 august 2017 fiind înregistrat la Direcția Deservire Fiscală Rîșcani cu nr. 830, conform căruia plata lunară pentru chirie constituie 4000

lei și care reprezintă prejudiciu material cauzat pentru perioada 01 februarie 2018 – 31 iulie 2018.

Ca urmare, pentru perioada 01 februarie 2018 – 31 iulie 2018, mărimea prejudiciului material cauzat prin încălcarea dreptului său la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești constituie 24 000 lei (6 luni x 4000 lei).

Potrivit confirmării de la Direcția Deservire Fiscală Rîșcani nr. 26/2-07/4-3159 din 06 iulie 2018, pe parcursul perioadei de dare în locațiune nu s-au înregistrat restanțe la achitarea impozitului.

În drept, cererea de chemare în judecată este înaintată în temeiul Legii nr.87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, prevederile Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și jurisprudența CtEDO

Reclamantul solicită constatarea încălcării articolului 6 § 1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului, articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție, exprimat prin încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii Curții de Apel Chișinău nr.3-1152/10 din 16 februarie 2010 și încălcarea dreptului la protecția proprietății și încasarea de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției a prejudiciului material, cauzat ca urmare a încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești în sumă de 24 000 lei pentru perioada 01 februarie 2018 – 31 iulie 2018 cu titlu de cheltuieli pentru închirierea spațiului locativ și prejudiciul moral în suma de 300 euro echivalent în valută națională pentru perioada de 6 luni de zile de neexecutare.

Prin hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani din 26 noiembrie 2018, acțiunea lui Zagoreanu Andrei a fost admisă parțial.

S-a constatat încălcarea drepturilor subiective ale lui Zagoreanu Andrei garantate de art. 6 a Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale și art. 1 al Protocolului 1 Adițional la Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale, cauzată prin neexecutarea în termen rezonabil a hotărârii emise de Curtea de Apel Chișinău la 16 februarie 2010 în pricina civilă nr. 3-1152/10, în perioada 01 februarie 2018 până la 31 iulie 2018.

S-a încasat din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul lui Zagoreanu Andrei suma de 1000 (una mie) lei cu titlu de prejudiciu moral, precum și suma de 24 000 (douăzeci și patru mii) lei cu titlu de prejudiciu material, cauzat prin neexecutarea în termen rezonabil a hotărârii, emise de Curtea de Apel Chișinău la 16 februarie 2010 în pricina civilă nr. 3-1152/10, în perioada 01 februarie 2018 până la 31 iulie 2018.

În rest, pretențiile cererii de chemare în judecată înaintată de Zagoreanu Andrei împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Primăriei mun. Chișinău și Consiliului municipal Chișinău, intervenient accesoriu executorul judecătoresc Dumitru Manole cu privire la încasarea prejudiciului moral, s-au respins ca neîntemeiate.

Pentru a hotărî astfel instanța de fond a constatat că, procedura de executare este unică, și urmează să se finalizeze în momentul executării documentului executoriu. Dreptul de executare în termen rezonabil a cauzei urmează a fi privit ca un tot întreg, fără posibilitatea de fragmentare periodică.

Instanța a reținut că, neexecutarea unui document executoriu persistă în timp, perioadele de neexecutare scurse până la o eventuală hotărâre de recunoaștere a încălcării dreptului, nu pot fi excluse definitiv din procesul de apreciere a rezonabilității termenului de executare. Acestea demonstrează caracterul continuu al neexecutării, iar pe de altă parte, în mod normal, trebuie să ateste o creștere a nivelului de responsabilitate a autorității investite cu obligația de executare, aceasta urmând să acorde prioritate unor asemenea proceduri

Hotărârea Curții de Apel Chișinău din 16 februarie 2010, în temeiul căreia Consiliul mun. Chișinău a fost obligat să-l asigure pe Zagoreanu Andrei cu spațiul locativ, este executorie și suficient de certă pentru a permite reclamantului de a invoca în mod întemeiat că prin neexecutarea hotărârii respective reclamantul este privat de un bun în sensul art. 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

La 30 noiembrie 2018, Ministerul Justiției a declarat apel împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 26 noiembrie 2019 solicitând admiterea apelului și emiterea unei noi decizii de respingere a acțiunii înaintată de Zagoreanu Andrei.

Nefiind de acord cu hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 26 noiembrie 2019, Zagoreanu Andrei la 21 decembrie 2018 a declarat apel solicitând admiterea apelului și emiterea unei noi decizii de admitere integrală a acțiunii.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 8 octombrie 2019 au fost respinse apelurile declarate de Zagoreanu Andrei și Ministerul Justiției și s-a menținut hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 26 noiembrie 2019.

La 5 decembrie 2019, Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi decizii de respingere a acțiunii înaintată de Zagoreanu Andrei.

Ca temei de drept a invocat prevederile art. 432, alin.(2) lit. c) din Codul de procedură civilă care statuează că, se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească a interpretat eronat legea.

În motivare a invocat că, instanța de apel verificând legalitatea și temeinicia hotărârii primei instanțe eronat a interpretat dreptul material cu privire la repararea prejudiciului material.

Prejudiciul material sub forma plății de chirie neîntemeiat a fost încasat.

Conform pct. 11 din Regulamentul cu privire la modul de achitare a indemnizației pentru închirierea spațiului locativ funcționarilor publici cu statut special în cadrul Ministerului Afacerilor Interne aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 646 din 10 iulie 2018, funcționarilor publici cu statut special/ din cadrul Ministerului Afacerilor Interne și autorităților administrative și instituțiilor din subordinea acestuia care, împreună cu membrii familiei lor, nu dețin în proprietate o locuință sau nu beneficiază de spațiu locativ de serviciu (inclusiv cămin), sau dețin în proprietate o locuință situată în afara razei de 30 km de la locul de muncă, beneficiază de o indemnizație lunară pentru închirierea spațiului locativ în cuantumul prevăzut de contractul de închiriere (locuțiune), dar care nu depășește valoarea de referință pentru calcularea salariilor angajaților din sectorul bugetar, pentru anul în curs. Valoarea de referință menționată se stabilește anual în legea bugetului de stat.

La materialele dosarului lipsește dovada că cuantumul prevăzut de contractul de

închiriere (locațiune) nu depășește valoarea de referință pentru calcularea salariilor angajaților din sectorul bugetar, pentru anul în curs.

Recurentul a invocat că, instanța de apel a acordat prejudiciul material în temeiul Legii nr. 87 din 21.04.2011 fără a ține cont de faptul că compensația pentru chirie urmează a fi acordată de către angajator și nicidecum din contul bugetului de stat.

Legea nr.87, nici nu prevede încasarea unor astfel de cheltuieli cu titlu de prejudiciu material (în speță, cheltuieli pentru închirierea spațiului locativ), o asemenea cerere urmează a fi înaintată într-o procedură separată și anume împotriva autorității publice locale, dat fiind faptul că, Ministerul Justiției nu poate fi obligat să execute din contul Statului o obligație care îi revine nemijlocit Consiliului și Primăriei mun. Chișinău.

În speță, purtătorul obligației de executare a hotărârii judecătorești este debitorul procedurii de executare, Consiliul mun. Chișinău și Primăria mun. Chișinău, iar în astfel de situație anume autoritatea în cauză urmează să satisfacă acest capăt al pretenției înaintate.

Cu referire la încasarea prejudiciului moral recurentul a reiterat că, aprecierea judecătorului privind evaluarea daunelor morale este subiectivă. Criteriile care stau la baza cuantumului despăgubirilor trebuie să fie obiective împărțășind criteriul general evocat de instanța europeană, potrivit căruia despăgubirile trebuie să prezinte un raport rezonabil de proporționalitate cu atingerea adusă reputației, având în vedere, totodată, gradul de lezare a valorilor sociale ocrotite, intensitatea și gravitatea atingerii adusă acestora.

Cu referire la termenul de depunere a recursului, instanța de recurs menționează că Curtea de Apel Chișinău a pronunțat dispozitivul deciziei la 8 octombrie 2019.

Conform art.434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Cererea de recurs împotriva a fost declarată la 5 decembrie 2019, respectiv în termenul prevăzut de art.434 din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art.439 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

Astfel, prin prisma art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, la 17 decembrie 2019 instanța de recurs a comunicat intimațiilor recursul, informând despre necesitatea depunerii referinței în termen de o lună de la data primirii scrisorii (f. d.156), iar potrivit avizelor de recepție acesta a fost recepționat de către Primăria mun. Chișinău și executorul judecătoresc Manoli Dumitru la 19 decembrie 2019 (f.d.157-158).

Până la data examinării recursului, referință asupra recursului intimații nu au depus.

Examinând temeiurile recursului completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție reține următoarele.

Temeiurile de declarare a recursului sunt prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Instanța de recurs reține, că examinarea chestiunii privind admisibilitatea recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute în art. 432 din Codul de procedură civilă.

La caz, Colegiul constată că argumentele invocate în cererea de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate, or, motivele recursului sunt similare celor invocate în cadrul judecării pricinii, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat.

Dezacordul recurentului cu decizia instanței de apel, relatarea situației nu constituie un temei de casare a deciziei recurate, or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Totodată, Colegiul reține că potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 din Codul de procedură civilă.

Din recursul declarat nu rezultă că instanța a apreciat arbitrar probele.

În acest sens CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că, dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acest este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45).

Curtea a mai reiterat că, modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective; trebuie ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (a se vedea Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-I, p. 141, § 39).

La fel, conform jurisprudenței Curții, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

Potrivit art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra

inadmisibilității recursului.

Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Având în vedere cele expuse mai sus, recursul declarat de Ministerul Justiției, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă și drept urmare, este inadmisibil.

În conformitate cu art. 270, art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se declară inadmisibil recursul înaintat de Ministerul Justiției.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul

Dumitru Mardari

judecătorii

Mariana Pitic

Iurie Bejenaru